

nale organisationer. Der er tale om et forfatningsmæssigt tomrum, som i praksis kun delvis er udfyldt af den rolle, som Folketingets Europaudvalg har fået i Folketinget.

Det er vigtigt, at der sikres en reel demokratisk indflydelse på beslutninger i overnationale organisationer. Det gælder ikke mindst EU, som har fået en afgørende lovgivningsbeføjelse, som tidligere alene blev varetaget af Folketinget. Folket skal derfor også have afgørende indflydelse på EU-lovgivningen via repræsentationen i Folketinget, sådan som folket også har, når det gælder den nationale lovgivning.

Til § 56

Reel ny bestemmelse. I forhold til, hvor megen vægt, der lægges på den kommunale selvforvaltning i dag, er den del af forfatningen langt vigtigere end en række andre ting, der står i grundloven. I en række andre lande er der også mere omfattende bestemmelser i grundlovene om det kommunale selvstyre, f.eks. i Belgien, Finland, Italien, Polen, Portugal, Spanien, Tjekkiet og Ungarn.

Folketinget kan i dag uden at komme i modstrid med grundlovens ord reelt afskaffe indholdet i det kommunale selvstyre. Det vil dog givetvis være i modstrid med landets forfatningsmæssige traditioner. Derfor skal princippet om det kommunale selvstyre ind i grundloven. Den foreslåede bestemmelse er ret vidtgående med hensyn til at fastslå et princip om decentralisering. Princippet er, at opgaver skal løses på det kommunale niveau, hvis det er muligt på en tilfredsstillende måde. Opgaverne skal ikke løses på et højere niveau end nødvendigt. Men det er samtidig vigtigt, at opgaverne bliver løst forsvarligt under hensyntagen til faglig kvalitet, retssikkerhed m.v.

Men da det samtidig er Folketinget, der ved lov skal fastlægge de nærmere regler for det kommunale selvstyre, kan Folketinget også begrænse dette ved lov under henvisning til faglig kvalitet, retssikkerheden og menneskerettighederne samt grundloven i øvrigt. F.eks. med henvisning til borgernes retssikkerhed og opretholdelse af faglig kvalitet kan Folketinget gennem lovgivningen sikre, at kommunerne giver de gamle en anstændig behandling i form af hjemmehjælp eller plejehjemsplads.

Der er med denne formulering en grænse for, hvor langt Folketinget kan gå, idet der skal være et vist kommunalt selvstyre inden for bestemte rammer af faglig kvalitet, retssikkerhed m.v. Helt præcist vil det aldrig kunne fastlægges, da der er modsatrettede hensyn, bl.a. retssikkerhed over for kommunalt selvstyre.

Som det fremgår af den foreslåede nye grundlovsbestemmelse, er der ikke – som der heller ikke er i dag – taget stilling til, om der skal være tre eller to niveauer, eller om der skal være amter eller regioner eller ingen af delene. Det er overladt til Folketinget at fastlægge via lovgivningen.

Til § 57

I forlængelse af en udvidelse af menneskerettighederne er det også relevant at tale om udvidelse af de demokratiske rettigheder i form af retten til brugerindflydelse og selvforvaltning i den offentlige sektor samt retten til arbejdspladsdemokrati såvel i den private som i den offentlige sektor. Det sidste antaster naturligvis også arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet. Derfor skal en sådan bestemmelse også ses i sammenhæng med nyformuleringen af bestemmelsen om ejendomsretten.

Til § 58

Bestemmelser om lønmodtagerrettigheder findes allerede i flere landes grundlove, f.eks. i den belgiske, den estiske, den finske, den franske, den hollandske, den italienske, den norske, den polske, den portugisiske, den spanske og den tjekkiske grundlov. Men det er karakteristisk, at der er tale om et overordnet princip, som derefter skal føres ud via lovgivningen, f.eks. den norske, hvor der alene er tale om, at det skal der lovgives om. Umiddelbart forekommer det svært at gøre meget andet. Men det er muligt at angive en retning.

Det samme gælder de bestemmelser, der findes i EU-charteret. Uanset at det kan være meget vanskeligt at sikre nogen egentlig ret via en bestemmelse i grundloven på dette område, er det rigtigt at angive nogle principper og retninger, som det derefter er op til Folketinget via lovgivningen at udmønte.

Til § 59

Allerede i junigrundloven fra 1849 blev det slået fast, at folkekirkens forhold ordnes ved lov. Det afspejlede ønsket om den officielle danske kirkes frigørelse fra enevældestaten. Paragrafferne har tydeligt præg af at være overgangsbestemmelser, og det skyldes udelukkende interne kirkelige forhold, at der ikke for længst er sket en eller anden form for præcisering af forholdet mellem stat og kirke.

I forlængelse af forslaget om at udvide bestemmelsen om religionsfrihed med religionslighed foreslås en reel adskillelse mellem stat og kirke. Der er i denne forbindelse en række forhold, som skal afklares, og som må give anledning til grundige overvejelser.